

Nr 138.

Ankom till riksdagens kausli den 7 maj 1937 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om statens gäldande av kostnaderna för hemtransport av officer och underofficer med vederlike, som i fredstid avlidit under tjänstgöring å främmande ort.

(1:a avd.)

Uti en inom andra kammaren av herr *E. Hällgren* väckt motion (nr 231) har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att föreskrifterna i kungl. brevet av den 28 april 1922 angående bestämmelser rörande vissa begravningskostnader utvidgas att beträffande hemtransport gälla även officer och underofficer med vederlike och att sålunda vad i brevet säges om bestridande av kostnaderna för transport till hemorten av avliden, tillhörande manskapet, även måtte komma att omfatta officer och underofficer med vederlike, som i fredstid avlidit under tjänstgöring.

Motionären har till stöd för sin framställning anfört följande:

Sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona hemställde år 1934 till Svenska underofficersförbundets styrelse »att förbundsstyrelsen måtte göra underdånig framställning om transport till hemorten på statens bekostnad av sådan underofficer (enligt förbundsstyrelsens prövning av sådan personal vid försvarsväsendet), som avlider under det han i och för sin tjänst befinner sig på annan ort vare sig i in- eller utlandet».

Härvid erinrades om att någon gång, om ock glädjande nog mera sällan, inträffar det sorgliga förhållandet att personal vid flottan under sin sjö-kommendering avlider medan vederbörandes fartyg befinner sig på annan ort än hemorten, vare sig i Sverige eller utomlands. I det förra fallet finnes möjlighet, dock oftast mot dryg kostnad, att få den avlidne transporterad till hemorten. Kostnaden bleve rätt så kännbar för den avlidnes närmaste, i de flesta fall hustrun. Om fartyget befunno sig i utländsk hamn saknade den avlidnes familj praktiskt taget varje möjlighet att bestrida hemtransporten.

Det återopades ett fall under pansarskeppet *Gustaf V:s* expedition till Medelhavet, varvid avpolletterades under dess uppehåll i Gibraltar till engelska sjukhuset därstädes maskinisten av 2 gr. *K. E. Friberg* för hastigt påkommen sjukdom. Telegram härom avsändes till *KC*, som genom *UO*-detaljen omedelbart delgav hans hustru telegrammet. En och en halv timme därefter erhöll hon samma väg telegram om att *Friberg* avlidit kl. 13.15 och påföljande morgon meddelade ortspressen att han redan var begravnen. Ener-giska försök gjordes genom kårchefens försorg att kunna få stoftet hemsänt, enär man knappast kunde fatta att begravningen skett samma dag som döds-fallet. Så var emellertid förhållandet, enär kårchefens adjutant vid telefon-samtal med svenske konsuln i Gibraltar blev meddelad att den avlidne be-

gravdes redan kl. 15.00 samma dag. På förfrågan från hustrun att få stoffet uppgrävt och hemsänt från Gibraltar hade svarats, att detta får äga rum tidigast på dagen ett år efter dödsfallet, samt att kostnaden härför jämte transporten till London skulle belöpa sig på 98 pund (1,862 kronor).

Fallet betecknades »onekligen upprörande och ovärdigt svenska staten. Dödsfall bland flottans sjökommanderade personal äro relativt sällsynta och enär personalen på våra örlogsskepp äro borta från sin hemort på grund av sin tjänst i statens intresse, är det minst sagt en skyldighet och en gärd av rättvisa och tacksamhet från landets sida, att under sådana förhållanden avliden må bliva transporterad till hemorten på statens bekostnad.»

Vidare anfördes att vid pansarkryssaren Fylgias vinterexpedition 1927—1928 avled ävenledes hastigt genom hjärtförslamning därvarande 1:e maskinist, flaggmaskinisten H. J. Berglund, under kryssarens uppehåll i Lissabon. Enär vid tillfället en svensk ångare befann sig på platsen, destinerad till Göteborg, ordnades den gången hemtransporten lätt. Om man förbigick ett fall, där underofficer självförvällat avlidit, samt omnämner att vid pansarkryssarens expedition 1925—1926 insjuknade och avled kryssarens sekond, kapten Åkerhjelm, hade sedan ingen officer under sjöexpedition avlidit. Även beträffande manskapet voro dödsfallen vid sjökommanderingarna relativt få.

Sjöunderofficerssällskapets skrivelse föranledde en framställning från chefen för marinstaben till statsrådet och chefen för kungl. försvarsdepartementet angående hemtransport av avliden officer och underofficer med vederlike genom kronans försorg.

I denna framställning erinras om att reglemente för marinen stadgar att, därest ombord kommanderad avlider under sjöexpedition eller avpolletterad dör, innan han återkommer till stationen eller hemorten, ersättas begravningskostnaderna å dödsorten genom kronans försorg. Denna bestämmelse gäller alla personalkategorier. Dessutom meddelas att angående transport av avliden, tillhörande manskapet, stadgas särskilt. Härmed åsyftas nådiga brevet av den 28 april 1922, som medgiver att i förekommande fall kostnaderna för transport till hemorten av under tjänstgöring avliden, tillhörande manskapet, må bestridas av kronan.

Uti omnämnda nådiga brev heter det nämligen: »att i förekommande fall jämväl må bestridas kostnaderna för hemtransport till hemorten av värnpliktiga, som avlidit under tid, då de fullgjort fredstjänstgöring, och av fast anställt manskap, som i fredstid avlidit under tjänstgöring».

Chefen för marinstaben framhåller att under det sålunda begravningskostnaderna för ombord eller avpolletterad avliden, tillhörande samtliga personalkategorier, bestridas genom kronans försorg, må i enlighet med ovannämnda nådiga brev i förekommande fall kostnaderna för avlidens hemtransport från dödsorten — således även där denna utgöres av utrikes ort — till hemorten bestridas av kronan endast då den sålunda avlidne tillhör manskapet. Bestämmelsen synes sålunda icke gälla officer och underofficer med vederlike. Visserligen har Kungl. Maj:t efter i varje särskilt fall gjord framställning plägat medgiva ersättning av statsmedel för hemtransport av sådan avliden men någon säker grund för avlidens anhöriga att därpå bygga ett föranstaltande om hemtransport, för kostnader som de kanske själva ha svårt att betala, kan näppe-ligen anses föreligga.

De kostnader, som skulle åsamkas kronan, därest fri hemtransport för avliden officer och underofficer med vederlike medgäves, torde med hänsyn till flottans fåtaliga expeditioner till utländska farvatten hålla sig inom blygsamma gränser, enär antalet dödsfall lär kunna beräknas till ett under vartannat år. Givetvis skulle endast hemtransport vidtagas i de fall avlidens anhöriga önskade sådan. Uti franska flottan gäldar staten under alla för-

hållanden kostnaden för avlidens hemtransport, därest denna begäres av maka, barn eller syskon.

Såväl avskrift av chefens för marinstaben skrivelse som Kungl. Maj:ts nådiga brev av den 28 april 1922 närslutes denna motion såsom bilagor (A och B). Det förefaller emellertid som om den ungefärliga beräkningen av transportkostnader m. m., vilken är fogad till chefens för marinstaben skrivelse, är tagen i överkant.

Det måste anses såsom rimligt och rättvist att samma bestämmelser i fråga om avlidens hemtransport komma att gälla för personalkategorierna på flottans fartyg.

I fråga om innehållet i två vid motionen fogade bilagor får utskottet hänvisa till nämnda bilagor.

Såsom i motionen erinrats må jämlikt kungl. brevet den 28 april 1922 angående bestämmelser rörande vissa begravningskostnader i förekommande fall kostnaderna för transport till hemorten av under tjänstgöring avliden, tillhörig manskapet, bestridas av kronan. Någon motsvarande bestämmelse förefinnes däremot icke beträffande officer och underofficer med vederlike. Kungl. Maj:t har emellertid efter i varje särskilt fall gjord framställning plägat medgiva utbetalandet av ersättning av statsmedel för hemtransport av sådan avliden. Då en utsträckning av den för manskap gällande förmånen i detta avseende till officerare och underofficerare med vederlikar synes vara med rättvisa och billighet förenad och några avsevärda kostnader icke härigenom skulle åsamkas statsverket, är utskottet berett att tillstyrka den i motionen gjorda framställningen.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen med bifall till motionen II: 231 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att föreskrifterna i kungl. brevet av den 28 april 1922 angående bestämmelser rörande vissa begravningskostnader utsträckas att beträffande hemtransport gälla även officer och underofficer med vederlike och att sålunda vad i brevet säges om bestridande av kostnaderna för transport till hemorten av avliden, tillhörande manskapet, även måtte komma att omfatta officer och underofficer med vederlike, som i fredstid avlidit under tjänstgöring.

Stockholm den 7 maj 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 136.
